

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XLIII. Quisquis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

tum, aut consuetudo omnium presentiam exigat. Quæ de re DD. in c. 1. de his quæ fiunt à maiore parte Capituli, Abb. super hoc c. n. 4. Syl. loco supra cit. dicto 3.

CAPITVLVM XLIII.

Quisquis.

PARAPHRASIS.

Si quis per abusum potestatis secularis contra ecclesiasticam libertatem electus, consensum dare præsumperit, eius electio ipso iure irrita est, & electus ineligibilis redditur; ita ut ad nullam dignitatem ecclesiasticam absque dispensatione eligi possit. Qui autem talem electionem celebrare præsumperint, ab officiis & beneficiis penitus suspendi debent per triennium; insuper eligendi pro ea vice facultate priuati existunt. Ita Innoc. III. statuit in Concil. generali Lateranensi, cap. 25.

SUMMARIUM.

1. Electio facta per abusum secularis potestatis est contra ecclesiasticam libertatem, ipsoque iure irrita.
2. Tunc autem contingit talis abusus, quando laicus cum auctoritate se immiscet electioni, ita ut libertatem clericorum, ad quos proprie spectat electio, impediat.
3. Et locus est huic constitutioni, licet laicus id agat vi consuetudinis immemorialis, modo ea non habeat formam annexam accepti privilegij Apostolici.
4. Consentiens electioni de se facta per abusum laicæ potestatis, caret commodo electionis, & efficitur ineligibilis ad dignitatem.
5. Et hæc pœna inhabilitatis est lata sententia.
6. Dispensabilis tamen est hæc inhabilitas non tantum à Papa, sed etiam ab Episcopo, aut simili potestate prædico.
7. Acceptans electionem in casu huius c. non sit inhabilis ad beneficia curata, &

- alia beneficia, quæ dignitates non sunt.
8. Pœnam hanc inhabilitatis incurrunt, qui ecclesiasticam dignitatem eâ collatione persona laica acceperunt, ita ut promoueri deinde ad eandem vel aliam absque dispensatione non possint.
 9. Præsumentes eligere cum abusu secularis potestatis, eligendi tunc priuati sunt potestate, & ab officiis & beneficiis per triennium suspendi debent.
 10. Si Capitulares ob metum grauem consentiant, ut per abusum secularis potestatis celebretur, pœnam huius c. non incurrunt.
 11. Talis tamen electio ipso iure irrita est.
 12. Et Capitulares, si temerè electioni tali consentiant, ipso iure etiam pro eadem priuati sunt eligendi potestate.

NOTANDVM I. Electio quæ fit per abusum secularis potestatis, ecclesiasticæ libertati repugnat, ipsoque iure irrita est. Ita hic, & videri potest Concil. Trident. sess. 25. cap. 20. de reform. vbi contra eos agitur, qui ecclesiasticam libertatem lædunt.

QVÆSTIO prima. Quid sit electionem fieri per abusum potestatis secularis? De hoc videri potest Gl. hic ver. abusum, Innoc. prope finem, Abb. n. 4. Anton. n. 10. Suarez de censur. disp. 31. sect. 3. suspens. 10. Respondeo autem; Tunc contingere eum, abusum, si laicus cum auctoritate se immisceat electioni, ita ut libertatem clericorum, ad quos proprie electio spectat, quomodocunque impediat, iuxta c. cum terra 14. c. sacrosancta 5. c. Massana 56. hoc tit.

QVÆSTIO secunda. Quid si laica potestas id agat vi consuetudinis immemorialis, habetne locum huius c. constitutio? Affirmat rectè Abbas hic n. 4. Quia mera consuetudo, quomodocunque tempore durat, non potest laicos habitare ad spiritualia, prout docet Ioann. Andr. in c. 2. de præb. in 6. & sumitur ex cit. c. Massana, ex quo etiam constat, talem non posse dici consuetudinem, sed potiùs abusum & corruptelam. Dixi autem de mera consuetudine, quia si consuetudo immemorialis etiam habeat formam

nam accepti privilegij Apostolici, licet id ob temporis diurnitatem exhiberi nequeat, non potest quidem causam præscribendi dare, ob incapacitatem subiecti, potest tamen efficere bonam fidem, vt in tali casu pœnali huic constitutioni locus nõ esse videatur: Nam quod ex titulo aliquatenus colorato, & cum bona fide agitur, non potest dici abusus.

4. **NOTANDVM II.** Si quispiam electioni de se factæ per abusum laicæ potestatis consentire præsumperit, caret commodo electionis, & ineligibilis fit, nec absque dispensatione ad aliquam dignitatem eligi potest. Sensus est, quod consensus in electionem nihil ei proffit, & si noua electio instituat, ipse electionis incapax fit; sed nec ad aliam quamcumque dignitatem, sine dispensatione, assumi possit.

QVÆSTIO prima; Num hæc inhabilitatis poena sit late sententiæ, an ferendæ? Videri potest hoc posterius esse dicendum, propter verbum *ineligibilis fiat*, videl. in futurum. Sed contrarium rectè docuit Gl. hic communiter recepta, ver. fiat; ipso facto incurri inhabilitatem. Ad rationem dubitandi respondetur cum ead. Gl. & Anton. hic n. 11. vbi ait, doctrinam illam, quod verba significantia in futurum inducant pœnam sententiæ ferendæ, limitari debet, nisi alia verba præcedant, aut sequantur, ex quibus contrarium colligi possit; prout hic immediate sequitur, *nec absque dispensatione &c.* Sensus itaque verborum esse debet, si quis electioni de se contra libertatem ecclesiasticam factæ, consentire præsumperit, ipso facto ineligibilis fiat. Et ita docuit Baldus hic n. 3.

QVÆSTIO secunda. Quisnam in hoc casu super inhabilitate dispensare possit? Respondeo, quod non tantum Papa, sed etiam Episcopus, aut simili potestate præditus dispensare siue habilitare possit. Ita docet Gl. hic ver. fiat, Innocent. n. 1. Imola n. 4. Abb. n. 8. Felin. in c. at si clerici, §. De auctoritate, n. 2. de iudicijs; etsi contrarium videatur sentire Anton. hic n. 13. propterea quod constitutio hæc sit Concilij generalis,

in qua Episcopus non dispensat. Sed probatur id, quod dixi argum. c. nuper 29. de sent. excomm. & ex doctrina Gl. in c. In quibusdam 12. ver. dispensatum, de pœnis; Si in canone permittente dispensationem, non exprimitur, quis dispensare possit, ad Episcopum pertinere: Alioquin enim frustra adijcerentur ea verba, cum constet, Pontificem dispensare posse. Ad hunc tamen discursum respondent aliqui apud Anton. cit. loco, verba huiusmodi, *nisi dispensetur*, non frustra adijci, tametsi dicamus solum Papam dispensare posse; quia is facilius dispensabit; nec opus erit tunc literis adijci clausulam, *Non obstante Concilio generali.* Et hæc sententia probabilis quidem est, sed prior communior & probabilior: Si enim mens canonis esset dispensationem Pontificiam excipere velle, eam ita expressisset: *Nec absque dispensatione Apostolica Sedis &c.*

QVÆSTIO tertia; Num acceptans electionem in casu huius c. inhabilis etiam fiat ad beneficia curata, & alia beneficia, quæ dignitates non sunt? Responso debet esse negatiua; Quia legem pœnalem extendere non oportet vltra verba, quæ in ea expressa sunt: Canon autem iste clarè exprimit, vt ita electus *ad dignitatem eligi* non possit. Quamuis contrarium docuerit Abbas antiquus hic in fine c. Licet talis ad canonicatum promoueri possit; quia canonicatus etiam ecclesiæ Cathedralis inter dignitates non numeratur; non tamen posse promoueri ad curam animarum, seu ecclesiam parochialem; quia ea dignitati æquiparatur, c. dudum 54. infra hoc tit. Sed respondetur, Licet beneficium curatum æquiparetur dignitati aut personatui quoad pluralitatem, vt ibi, & in c. de multa 28. de præb. non tamen in alijs.

QVÆSTIO quarta. Vtrum poena hæc 8 inhabilitatis incurratur etiam ab ijs, qui ecclesiasticam dignitatem ex collatione personæ laicæ acceperunt? Ita affirmat Gl. hic in c. si quis deinceps 12. ver. interdicimus in fine, causa 16. q. 7. Capella Tholosana q. 484. Abb. hic n. 2. Felin. in c. postulasti n. 15. de rescriptis, Azor tom. 2. lib. 3. cap. 50.

q. 5. Contrarium docet P. Suarez cit. sect. 3. n. 13. Quia textus c. specialiter loquitur de acceptante electionem per abusum secularis potestatis factam. Ergo non debet extendi ad alios casus in materia pœnali. Veruntamen arbitrari licet, ante hanc constitutionem sacris canonibus & ecclesiasticâ praxi receptum fuisse, vt qui prælaturam aut dignitatem ecclesiasticam de manu laici acciperet, in pœnam criminis, tum eius quam accepit, tum alterius incapax esset, præterquam si cum eo dispensaretur: alioquin Concilium non tam confidenter id statuisset de acceptante electionem; nisi idem locum haberet in acceptante collationem. Et habemus huius rei indicium in cit. c. si quis deinceps, & in c. si episcopus 14. c. si quis Clericus 16. ead. q. 7. Accedit, quòd plures casus sunt, in quibus etiam in materia pœnali ob identitatem vel maioritatem rationis extensio fieri debet, videl. si alioquin absurditas sequatur: aut si duo spectato eodem sine & effectu in iure æquiparata sint; aut inter se subordinata, tanquam perfectum & imperfectum, prout docui in lib. 1. Theol. moral. tr. 4. cap. 18. n. 10. eaque ad hunc casum non incongruè applicari possunt. Respondeo itaque & Dico ad quæstionem;

§ Eum qui à manu potestatis laicæ ecclesiasticam dignitatem recipit, inhabilem reddi, vt promoueri deinde ad eandem vel aliam non possit absque dispensatione, argum. huius c. accedente communi DD. sententiâ.

Exinde sequitur, quòd si talis, qui per abusum laicæ potestatis electionem acceptauit, non præcedente dispensatione à Superiore confirmationem accipiat, titulum non consequatur; quia electio, quæ non subsistit, non confirmatur, prout tradit Felinus in c. postulasti n. 15. de rescript. Deinde si per laicæ potestatis abusum quispiam prælaturam, aut dignitatem affectus est; postea vero à Superiore ecclesiasticò eandem obtinere velit, quòd debeat inhabilitatem, quam contraxit, explicare; vitium quoque intrusionis, si administrationi se ingesserat, prout Abb. hic tradit n. 2. Felin. cit. n. 15. Capella cit. q. 484.

NOTANDVM III. Qui electionem cum abusu secularis potestatis celebrare præsumunt, (cùm electio irrita sit) eligendi tunc facultate priuati sunt; insuper ab officijs & beneficijs per triennium suspendi debent.

QVÆSTIO prima; Si Capitulares ob metum grauem consentiant, vt electio per abusum secularis potestatis, siue personis laicis auctoritatem sibi in actu electionis vsurpantibus, celebretur, pœnam huius can. incurrant? Responso est negatiua, secundum Baldum hîc n. 2. & 3. Suarez cit. sect. 3. n. 14. alios communiter. Nam *verbum* præsumptionis positum in textu huius c. temeritatem significat, quam iustus seu probabilis metus tollit: Similiterque, si Electores probabili persuasione ducantur, rationale ius laico per priuilegium competere, licet reuera non competat.

QVÆSTIO secunda. Vtrum electio, quæ per abusum potestatis secularis celebratur, Electoribus non ex temeritate, sed graui metu consentientibus, nihilominus irrita sit ipso iure? Affirmari debet; quia vniuersim & indistinctè prohibetur in textu, ne electioni per abusum secularis potestatis de se factæ aliquis consentiat; alioquin pœnas incurrat: Sin autem electio valida esset, non prohiberetur electus, antequam rescinderetur, acceptare. Ratio dari debet: Quia electio huiusmodi potius in odium laicorum se immiscentium, quam Electoribus consentientium, hoc in can. infirmata est. Videri debent quæ dicam in c. Massana 36. hoc tit.

QVÆSTIO tertia. Num Capitulares qui electioni temerè in hoc casu consentiunt, ipso iure priuati sint pro ea vice? Arbitror esse affirmandum, cum Gl. in prima responsi, in qua tamen ipsa non persistit; sed sequitur Abbas antiquus hîc in fine c. & Suarez cit. sect. 3. n. 12. in fine, ait esse indubitatum. Probatur autem hæc sententiâ primò ex c. cùm in cunctis 7. §. Clerici hoc tit. vbi idè loquendi modus habetur, *eligendi in hoc potestate priuatos*; quæ vocula tunc ab omnibus explicatur, vt idem sit, quod *pro ea vice* 1160

imò ab ipso Pontifice Innoc. III. in c. cùna Vintoniensis 25. hoc tit. qui & illius & huius c. Auctor est. Secundo probatur ex verbis huius c. in quo veluti ratio redditur, cur Capitulares pro ea vice electionem aliam celebrare non possint, quippe ipso iure priuati: quia prior illa, quæ per abusum potestatis secularis facta, irrita est.

Contrarium tamen docet Gl. cit. in altera respons. quam sequitur Abb. hic in fine c. esse hanc poenam sententiæ ferendæ. Cùm enim dictum est, Electores per triennium suspendendos esse ab officiis & beneficiis, consequenter debent esse *tunc*, id est, pro eo triennij tempore priuati. Alioquin argumentatur Gl. si tantum pro vna vice priuati essent, reliquo suspensionis suæ tempore eligere possent, quod absurdum est. Respondeo ad obiect. absurdum istud non sequi. Quia duplicem poenam Concilium his transgressoribus inferre voluit; vnâ, vt ipso iure priuati essent eligendi potestate pro ea vice: Alteram, vt etiam postea per sententiam suspendantur ab officiis & beneficiis. Ex sententia autem Gl. sequeretur, quòd Capitulares, qui consentiendo in abusum electionis per impressionem potestatis laicæ peccauerunt, priuati quam per sententiam Iudicis priuati essent, aliam electionem canonicam instituere possent: Id verò minus conueniens, & alienum à mente Concilij videtur: quia decens est, vt in eo puniantur, in quo peccauerunt.

CAPITVLVM XLIV.

Nihil.

PARAPHRASIS.

Cùm nihil sit, quòd Ecclesiæ Dei magis officiat, quàm si indigni Prælati ad regimen animarum assumantur, ideo in Concilio Lateran. sub Innoc. III. Papa c. 26. decretum est, vt, si quis ad regimen animarum electus fuerit, is, ad quem confirmatio spectat, cùm electionis processum, tum personam electam diligenter examinet. Sin secus fuerit incaute præsumptum, nõ

solùm deiiciendus est ita promotus, sed etiam promouens puniendus; ita quidem, vt, si de negligentia eius constiterit, maxime si hominem insufficientis scientiæ, inhonestæ vitæ, aut non legitimæ ætatis approbabit, proximam confirmationem impendendi potestate careat: & à proprij beneficij perceptione suspendatur, quamdiu Superiori (qui suspensionem intulit) visam fuerit. Sin autem per malitiam, sed dolum conuictus fuerit indignum confirmasse, grauius puniendus est, (Superioris arbitrio, quia hic pœna nõ determinatur) sed & Episcopi ad sacros ordines & ecclesiasticas dignitates promouere debent huiusmodi personas, quæ commissum sibi officium dignè possint adimplere; ne & ipsi canonicæ subsint vltioni. Porro Prælati, qui Rom. Pontifici immediatè subiecti sunt, ij personaliter (si commodè fieri possit) conspectui eius se præsentent ad confirmationem accipiendam, aut personas idoneas mittant, per quas Pontifex de electione & persona electa edoceri possit. Veruntamen his, qui ab Vrbe valde remoti sunt, videl. vltra Italiam constituti, si in concordia electi sint, dispensatiuè, propter necessitates per vtilitates ecclesiarum, permittitur interim administratio in spiritalibus & temporalibus; ita tamen vt de rebus ecclesiasticis nihil penitus alienent: Munus autem benedictionis seu consecrationis accipiant, sicuti antea consueuerunt.

SUMMARIVM.

1. Superior electum ad prælaturam antequam confirmet, examinare debet formam seu processum electionis, & personam electam, præcipue circa scientiam eius, mores, & ætatem.
2. Confirmans per negligentiam indignum ad prælaturam electum, ipso iure perdit potestatem confirmandi primum successorem, & à beneficio est suspendendus. Confirmans autem per malitiam, grauius puniri debet.

Ty

3. Qui